

Digimap for Schools

Gemau a Storïau

Paula Owens

Adnodd Dysgu Daearyddiaeth Cynradd

Dyma un o gyfres o adnoddau dysgu i'w defnyddio gyda Digimap for Schools. Cewch ragor o wybodaeth am y gwasanaeth hwn yn <http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Digimap ar gyfer Adnoddau Daeryddiaeth Ysgolion

Mae plant ifanc yn gallu cael llawer o hwyl yn chwarae gemau gan ddefnyddio mapiau wrth ymarfer eu sgiliau defnyddio, darllen a chreu mapiau ar yr un pryd. Dyma ambell syniad.

Gemau

Dod o hyd i Dedi

Cuddiwch dedi ar dir yr ysgol a darparwch fap graddfa fawr o dir yr ysgol yn dangos ei leoliad. Pa grŵp sy'n dod o hyd iddo gyntaf? Mae'n bosibl lamineiddio set o fapiau o dir yr ysgol ac ail-chwarae'r gêm hon gan ddefnyddio smotiau gludiog i ddangos lleoliad y dedi.

Jig-sos

Argraffwch a lamineiddiwch fapiau yn cynnwys yr ardal leol, a thorrwch y mapiau yn 9 darn (3x3), er enghraifft. Rhowch y darnau mewn waledi â sip a'u defnyddio fel gemau gan sicrhau eich bod yn gwneud digon o becynnau er mwyn eu defnyddio nhw ar gyfer gwaith grŵp a thrafodaethau dosbarth cyfan fel rhan o sesiynau strwythuredig. Gofynnwch i'r disgyblion ddewis sgwâr o'u pecyn a'i ddisgrifio i'w partner. Wedyn, heriwch y grwpiau i weld pwy sy'n gallu gosod eu map gyflymaf. Mae *Digimap for Schools* yn caniatáu i chi argraffu mapiau hyd at faint A3 os oes angen mapiau mwy o faint arnoch. Gwnewch amrywiaeth o jig-sos gan ddefnyddio mapiau o raddfeydd gwahanol.

Amrywiaethau

- Cadwch un o'r sgwariau jig-so wrth gefn a rhoi sgwâr gwag i'r disgyblion yn ei le. Gofynnwch iddynt geisio darlunio'r hyn maen nhw'n credu ddylai fod ar y sgwâr gwag.
- Gwnewch i'r disgyblion eistedd cefn wrth gefn. Bydd un disgybl yn disgrifio'r sgwâr a'r llall yn darlunio'r disgrifiad ar ddarn gwag o bapur.
- Gofynnwch i'r disgyblion ddewis sgwâr o'r map. Adroddwch nodweddion o'r allwedd berthnasol tra bod y disgyblion yn gwirio i weld a yw'r nodwedd benodol ar eu sgwâr. Yr unigolyn cyntaf i ddod o hyd i dri o'r nodweddion ar eu map sy'n ennill.

Bingo

Bingo Symbolau

Agorwch a chadwch un o'r allwedd map o *Digimap for Schools* ar eich cyfrifiadur. Agorwch y ddogfen PDF rydych wedi'i chadw a dewis 'Tools', 'Snapshot tools'. Tynnwch 'snapshots' o wahanol symbolau'r Arolwg Ordnans a'u defnyddio i greu cardiau bingo gwahanol wedi'u lamineiddio sy'n gallu cael eu haildefnyddio. Darllenwch ystyr y symbol tra bod y disgyblion yn gwirio'u cardiau i weld a ydyw ganddynt. Yr enillydd i weiddi 'Bingo'!

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Bingo Nodweddion Map

Crëwch set o gardiau bingo ar gyfer y dosbarth gan ddefnyddio'r wefan: <http://osric.com/bingo-card-generator/>. Yn y blwch mewnbynnu gair, rhwch restr o nodweddion wedi'u henwi y mae'n bosibl dod o hyd iddynt ar fap penodol, er enghraifft map ar raddfa o 1:25 000 wedi'i ganoli ar eich ysgol. Trwy benderfynu faint o sgwariau grid a pha nodweddion map i'w cynnwys, mae'n bosibl amrywio pa mor anodd yw'r gweithgaredd ar gyfer grwpiau oedran gwahanol. Wedyn, gallwch ddewis faint o gardiau rydych chi eisiau eu creu a'u hargraffu nhw. Rhwch gopi o'r map sy'n cynnwys y nodweddion i'r grwpiau o ddisgyblion, ynghyd ag un o'r cardiau bingo. Y grŵp cyntaf i ddod o hyd i'r holl nodweddion ar ei map i weiddi 'Bingo'!

Estyniad

Mae'n bosibl gwneud y dasg hon yn anoddach neu ei gosod fel gwaith cartref trwy ofyn i'r disgyblion ysgrifennu cyfeirnod grid pob nodwedd a enwir ar y cerdyn bingo ar ôl iddynt ddod o hyd iddo.

Gallwch gynnwys rhai nodweddion nad ydynt ar y map! Rhybuddiwch y disgyblion o hynny.

Gwnewch waith maes yn y gymdogaeth, er enghraifft mewn parc lleol neu ar y stryd fawr. Gofynnwch i barau o ddisgyblion dicio'r nodweddion maen nhw'n dod o hyd iddynt ar gerdyn bingo ac i gofnodi eu lleoliadau ar fapiau wedi'u hargraffu o'r ardal. Fel arall, gofynnwch iddynt eu cofnodi nhw ar y map yn electronig trwy ddefnyddio'r bar offer nodiadau (*Annotations Toolbar*), os oes ganddynt fynediad at ddyfeisiadau llaw, er enghraifft llechi neu iPads.

Heriwch y disgyblion i greu eu cardiau bingo eu hunain.

Pwynt Trafod

Rhwch fap gwahanol i bob grŵp i'w astudio ac amser iddynt baratoi rhestr o bethau i'w ddweud amdano. Cyflwynwch her wedi'i hamseru lle mae pob grŵp yn enwebu aelod i ddarllen eu pwyntiau. Y grŵp sy'n cyflwyno'r wybodaeth fwyaf cynhwysfawr sy'n ennill.

Trefi fesul deg

Pob pâr i gymryd tro i ddewis tref ym Mhrydain Fawr gan ddefnyddio map o'r un raddfa. Yna, mae'r partner yn gofyn deg cwestiwn er mwyn ceisio dyfalu'r dref tra bod yr unigolyn arall yn ateb 'ie' neu 'na' yn unig. Rhaid bod y cwestiynau mewn perthynas â chyfeiriad neu leoliad y lle yn unig, er enghraifft 'A yw'r lle yn Ne Cymru? A yw'r lle i'r de o Sheffield? Ydy'r lle yn agos at yr arfordir?' Fel arall, mae'n bosibl chwarae'r gêm hon yn y dosbarth.

Map yr wythnos

Bob wythnos, arddangoswch fap maint A4 neu A3 gwahanol ar wal y dosbarth yn cynnwys digon o le i'r disgyblion ychwanegu sylwadau bob dydd. Gallwch wahodd sylwadau agored neu wedi'u ffocysu, er enghraifft, fydddech chi'n hoffi byw fan hyn a pham? Crynowch y sylwadau ar ddiwedd yr wythnos. Cadwch gofnod dosbarth o'r mapiau hyn.

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Storïau

Mae storïau yn gyd-destunau pwerus ar gyfer creu a defnyddio mapiau, boed trwy chwedlau neu straeon go iawn, ac mae mapiau yn ddeunydd darllen ardderchog. Argraffwch a lamineiddiwch ddetholiad o fapiau a'u rhoi nhw yn y cornel darllen er mwyn galluogi'r plant i edrych arnynt a'u darllen yn ystod amser darllen penodedig.

Defnyddiwch fapiau i adrodd ac i ddarlunio straeon ble mae hynny'n bosibl. Er enghraifft, crëwch fapiau i gyd-fynd â straeon traddodiadol trwy ddewis lleoliadau ac ychwanegu labeli a marcwyr i ddangos rhannau pwysig y stori. Gallech geisio dod o hyd i leoliadau go iawn ar gyfer straeon traddodiadol, er enghraifft, y Tri Mochyn Bach, Hansel a Gretel, Sinderela a'r Hugan Fach Goch, a'u defnyddio nhw i gynorthwyo â thasgau ysgrifennu stori ac ailadrodd straeon.

Yn ogystal, mae gan y *Geographical Association* ganllawiau o ran defnyddio mapiau i adrodd straeon:

Mapiau a straeon i blant rhwng 4 a 7 oed:

www.geography.org.uk/projects/primaryhandbook/mapsandstories/4-7

Mapiau a straeon i blant rhwng 6 a 9 oed

www.geography.org.uk/projects/primaryhandbook/mapsandstories/6-9

Mapiau a straeon i blant rhwng 8 ac 11 oed

www.geography.org.uk/projects/primaryhandbook/mapsandstories/8-11

© EDINA ym Mhrifysgol Caeredin 2013

Trwyddedir y gwaith hwn yn unol â Thrwydded Anfasnachol – Priodoliad Creadigol Cyffredin.